

ACCOUNTANTSVERSLAG 2019

Gemeente Dalfsen

Definitieve versie d.d. 7 mei 2020

BDO

Aanbiedingsbrief

Aan de raad van de Gemeente Dalfsen
t.a.v. de heer drs. J. Leegwater raadsgriffier
Postbus 35
7720 AA DALFSEN

Groningen, 7 mei 2020

Kenmerk: 1060056/RvH/IB/RHB/dk/819

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

DASHBOARD

AANBIEDINGSBRIEF

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Gemeente Dalfsen (hierna te noemen 'gemeente') gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 24 september 2019, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2019. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke wethouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Dit jaar kwamen daar nog de gevolgen van het Coronavirus bij, waardoor wij niet bij u op locatie konden langskomen en alle informatie en vragen digitaal hebben moeten afstemmen. Het gevolg hiervan was een iets minder efficiënt proces vanwege de inherente beperkingen aan de digitale middelen. Desondanks denken wij dat de controle goed is verlopen. Bij deze willen wij dan ook alle betrokken medewerkers van de Gemeente Dalfsen bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Hoogachtend,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. R. H. Bouman RA

Inhoudsopgave

1. DASHBOARD
ACCOUNTANTSCONTROLE

2. UITKOMSTEN
JAARREKENINGCONTROLE

3. RESULTAAT &
FINANCIËLE POSITIE

4. BELANGRIJKSTE
BEVINDINGEN

BIJLAGEN

1. Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING

- ▶ De jaarrekening 2019 is getrouw.
- ▶ Wij verstrekken een goedkeurende verklaring ten aanzien van de rechtmatigheid.
- ▶ De overige ongecorrigeerde controleverschillen blijven binnen de toleranties.
- ▶ Jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
- ▶ De onzekerheden als gevolg van het Coronavirus zijn toereikend toegelicht.
- ▶ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV en WNT wordt nageleefd.
- ▶ Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage.

TOP 3-AANDACHTSPUNTEN VOOR 2020

Naar aanleiding van onze controle over het boekjaar 2019 willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende top 3 van aandachtspunten voor 2020 benoemen.

1. Grip op de lasten van het Sociaal Domein
2. Conversie en aanbesteding software - aanpassing IT beheeromgeving
3. Ambitie AO/IB en de invoering rechtmatigheidsverantwoording door College.

Daarnaast zal de Coronacrisis ongetwijfeld effect hebben op de interne beheersing en financiële positie van de Gemeente Dalfsen.

RESULTAAT 2019:

(x €1.000)	2019	Begroting (na wijziging)
Saldo van baten en lasten	-/- 2.468	-/- 4.586
Mutatie reserves	2.419	4.015
Resultaat	-/- 49	-/- 571

Het resultaat 2019 bedraagt € 49K nadelig en bestaat uit een groot aantal posten op diverse programma's.

De financiële positie van de Gemeente Dalfsen is volgens de normen van het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader voor wat betreft de solvabiliteit uitstekend.

ONTWIKKELING GREX

- ▶ Aanzienlijke verkopen woningbouw en ruim € 6,8 miljoen bedrijventerreinen verkocht.
- ▶ Het grootste langlopende project betreft de Westerbouwlanden in uw boekwaarde, overige grote projecten kennen maximale doorlooptijd van ongeveer 3 jaar.
- ▶ Uw gronden verantwoord in de MVA heeft u getaxeerd. Vanuit deze taxaties blijkt een afwaardering ad € 448K. Deze afwaardering is juist verwerkt.
- ▶ Mede hierdoor is de boekwaarde afgenomen met ruim € 8 miljoen en is de GREX ratio gedaald naar 19%.
- ▶ Wij hebben de door de gemeente geïdentificeerde, project specifieke risico's beoordeeld en besproken. Wij kunnen ons verenigen met de toegepaste specifieke risico's.

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

- ▶ Het verschil tussen de lasten volgens de gemeentelijke administratie en de zorgaanbieders zijn onder de rapportagetoleranties.
- ▶ Onrechtmatigheid vanuit de spendanalyse inzake de inkooplasten van ICT betreft € 163K.
- ▶ De resterende onzekerheden als gevolg van de prestatielevering in het Sociaal Domein betreffen:
 - ▷ Voor de Jeugdzorg in natura: € 158k
 - ▷ Voor de PGB: € 58.000.

UW FINANCIËLE POSITIE VERGELEKEN

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- 2.1 De jaarrekening is getrouw
- 2.2 Rechtmatigheid van de jaarrekening
- 2.3 Coronavirus en de jaarrekening 2019
- 2.4 Top 3-aandachtspunten voor 2020

2.1 De jaarrekening is getrouw

De jaarrekening
2019 is getrouw

Wij hebben bij de jaarrekening 2019 van de gemeente een goedkeurende controleverklaring afgegeven met betrekking tot de getrouwheid en met betrekking tot de rechtmatigheid.

Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva per 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang welke door de gemeente zijn gecorrigeerd. Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle tevens resterende controleverschillen geconstateerd ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 60.000 (0,1% van de begrotingslasten na wijzigingen) rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Getrouwheid			
Sociaal Domein - Jeugdzorg ZIN	-	182	4.2
Sociaal Domein - PGB prestatielevering niet aangetoond	-	58	4.2
Totaal	-	240	

Wij hebben, voor zover mogelijk, het college verzocht om deze controleverschillen te corrigeren. Het college heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij deze verschillen niet heeft verwerkt en dat zij van oordeel is dat deze posten zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Deze verschillen en de analyse van de impact zijn bevestigd in de bevestiging van het college bij de jaarrekening.

De goedkeuringstolerantie bedraagt € 764.000 voor fouten en € 2.292.000 voor onzekerheden. Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid.

2.2 Rechtmatigheid van de jaarrekening

De baten en lasten als ook de balansmutaties in de jaarrekening 2019 zijn in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving tot stand gekomen.

Naast de gecorrigeerde en ongecorrigeerde controleverschillen in het kader van de getrouwheid van de jaarrekening zijn de volgende controleverschillen ten aanzien van het aspect rechtmatigheid geconstateerd. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 60.000 rapporteren (0,1% van de begrotingslasten na wijzigingen), alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Een verklaring met betrekking tot de rechtmatigheid betekent dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader 2019.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Rechtmatigheid			
Aanbestedingsrechtmatigheid - ICT lasten zijn onrechtmatig op basis van spendanalyse	163	-	4.4
Ongesaldeerde getrouwheidsfouten en/of onzekerheden	-	240	2.1
Totaal	163	240	

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de rechtmatigheid. De goedkeuringstolerantie bedraagt € 764.000 voor fouten en € 2.292.000 voor onzekerheden.

De onzekerheden als gevolg van het Coronavirus zijn toereikend toegelicht.

De impactanalyse achten wij voldoende toegelicht vanuit de jaarstukken

Toelichtende paragraaf in de controleverklaring (COS 706)

Coronavirus en de jaarrekening 2019

De situatie en ontwikkelingen rond het Coronavirus veranderen per dag. De lange termijn impact op de maatschappij en economie zijn hoogst onzeker. Tijdens de controle hebben wij aandacht besteed aan de impact van het Coronavirus op Gemeente Dalfsen. Daarbij gaan wij uit van de aanwijzingen van onze beroepsorganisatie (NBA) en de Commissie BBV die breed in de sector moeten worden toegepast. Hierover hebben wij overleg gevoerd met de organisatie en het college van burgemeester en wethouders.

De uitbraak van het Coronavirus wordt gezien als een gebeurtenis na balansdatum, aangezien de uitbraak van dit virus pas in de loop van februari 2020 van wezenlijke omvang werd. Voor de jaarrekening 2019 houdt dit in dat, in lijn met de verslaggevingsrichtlijnen hieromtrent, een toelichting rondom (de impact van) het Coronavirus is opgenomen in de toelichting op de balans (paragraaf gebeurtenissen na balansdatum; pagina 144). Daarnaast is in het jaarverslag een beschrijving opgenomen van de belangrijkste risico's en onzekerheden als vervolg van de paragraaf Risico's en weerstandsvermogen. Het college maakt daarin de inschatting dat geen sprake is van een risico op de continuïteit van de gemeente.

Wij kunnen ons vinden in deze conclusie en achten de toelichting omtrent de gevolgen van het Coronavirus in de jaarrekening toereikend.

Coronavirus en onze controleverklaring

Op basis van onze controlestandaarden (706) bestaat de mogelijkheid om de gebruikers van de jaarrekening middels een onverplicht toelichtende paragraaf in onze controleverklaring (ofwel een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden) te wijzen op informatie in de jaarrekening die relevant is voor het begrip van de gebruikers. Wij hebben dat dit jaar gedaan omdat sprake is van een grote calamiteit die grote effecten gaat hebben op de financiële positie van de gemeenten. Wij zullen in deze paragraaf benadrukken dat de lezer kennis moet nemen van de mogelijke gevolgen van de Coronacrisis voor de gemeente en verwijzen naar de bovengenoemde toelichtingen in de jaarrekening en het jaarverslag.

Zoals hierboven genoemd is het onduidelijk wat voor de langere termijn de gevolgen zijn van het Coronavirus. Wij onderhouden graag contact met u in de tussentijd en zijn bereid en bereikbaar om u te ondersteunen waar nodig en mogelijk.

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2019 hebben wij een drietal constatering en daaruit volgende aanbevelingen opgenomen waar wij de nadruk op willen vestigen. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie vragen wij u komend jaar extra aandacht te besteden aan de volgende onderwerpen:

1. Lasten Sociaal Domein stijgen sneller dan begroot

Wij constateren dat de lasten van het Sociaal Domein, met name inzake Jeugdzorg, sneller stijgen dan waarmee de gemeente in de begroting rekening heeft gehouden. Het beheersbaar houden van de uitgaven Sociaal Domein is een belangrijk thema voor de gemeente. Ook voor 2020 betreft dit een belangrijk aandachtspunt voor Dalfsen. Zie voor een cijfermatige toelichting van deze extra kostenstijging in paragraaf 4.2, Sociaal Domein.

2. Conversie van uw financiële systeem Gemeente Dalfsen

Gemeente Dalfsen is voornemens voor het financiële proces een nieuw systeem te implementeren welke beter aansluit bij de eisen en wensen van de gemeente. Op basis van een aanbestedingstraject zal uiteindelijk gekozen worden voor een nieuw systeem, dit is momenteel nog onderhanden. Het systeem zal naar verwachting per 01-01-2021 in gebruik worden genomen en derhalve zal in 2020 het inrichten van de conversie een belangrijk aandachtspunt zijn. In onze managementletter hebben wij uitgebreid gerapporteerd over de IT beheersmaatregelen. De IT omgeving voldoet (nog) niet aan alle kwaliteitsvereisten, maar inmiddels zijn wel verbeteringen in gang gezet. Mede gezien het onderbrengen van diverse interne controlemaatregelen in de IT-beheeromgeving aangaande het financiële systeem, is dit een belangrijk aandachtspunt bij de gehele conversie.

3. Vernieuwing Accountantscontrole - Rechtmatigheidsverklaring College & bepalen ambitieniveau Interne Beheersing

Met ingang van 2021 moet het dagelijks bestuur bij gemeentes zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgeven bij de jaarrekening. Dit heeft gevolgen voor de (interne) beheersing van de organisatie en ook de rol van de accountant verandert hierdoor. Een uitdaging, maar naar onze mening ook een kans. Wij concluderen dat de beheersorganisatie van Dalfsen in opzet en bestaan - rekening houdend met de VIC - doorgaans voldoende is, maar wij merken op dat er ook enkele aandachtspunten zijn in de interne beheersing (zie ook onze managementletter 2019). Vooruitlopend op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording heeft Dalfsen haar ambities en mogelijkheden op het gebied van de interne beheersing bepaald. Dalfsen heeft dit inmiddels vormgegeven middels het intern controleplan 2019. Hierin heeft uw VIC vastgelegd hoe de beheersingsomgeving van Gemeente Dalfsen richting een ICS kan groeien. Dit is in uw intern controleplan 2019 verwoord middels een stappenplan. Wij constateren dat Dalfsen ambitie hierin toont en benadrukken het belang van het nastreven van het genoemde stappenplan wat is uitgeschreven.

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Resultaat 2019

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Resultaat 2019 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 0,5 mln.

Het resultaat van Gemeente Dalfsen over het jaar 2019 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 0,5 miljoen voordelig.

In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (x € 1.000)	2019	BEGROTING NA WIJZIGINGEN	VERSCHIL	IN %
Saldo van baten en lasten	-/- 2.468	-/- 4.586	2.118	47,9%
Dotatie aan reserves	3.396	126	-/- 3.270	-/- >100,0%
Onttrekkingen reserves	5.815	4.141	1.674	40,4%
Resultaat	-/- 49	-/- 571	522	> 100%

De afwijking van het resultaat ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt met € 0,5 miljoen ca. 0,6% van de totale lasten (€ 79 miljoen). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces.

In de jaarrekening zijn de verschillen per beleidsveld > € 50.000 nader toegelicht. Voor een meer gedetailleerde analyse van het resultaat verwijzen wij naar de verschillenanalyse per programma in de jaarrekening vanaf pagina 155 en de toelichting bij de programma's.

Op hoofdlijnen zijn voor Dalfsen de grootste verschillen in de onderstaande programma's verantwoord ten opzichte van de begroting na wijzigingen.

- Economische Zaken (voordeel € 795K)
- Sociaal Domein (nadeel € 933K)
- Ruimtelijke ordening en huisvesting (voordeel € 2.017K).

Voorgaand jaar zat ook op het programma van Sociaal Domein een verschil (nadeel € 713K) ten opzichte van de begroting na wijzigingen. Voor de Gemeente Dalfsen achten wij het derhalve van belang om grip te creëren op uw lasten binnen het Sociaal Domein, zoals reeds benadrukt vanuit paragraaf 2.4.

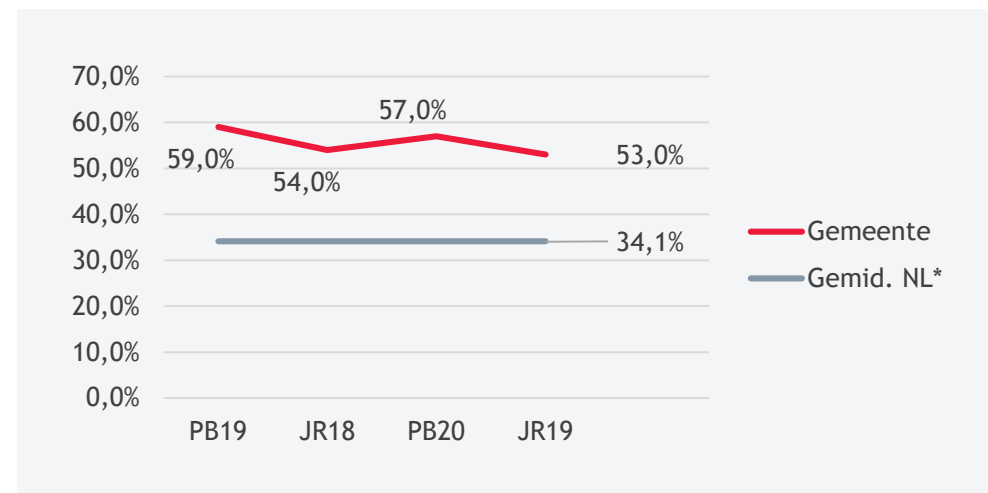
Verschillenanalyse per programma op hoofdlijnen

3.2 Uw financiële positie vergeleken (1/3)

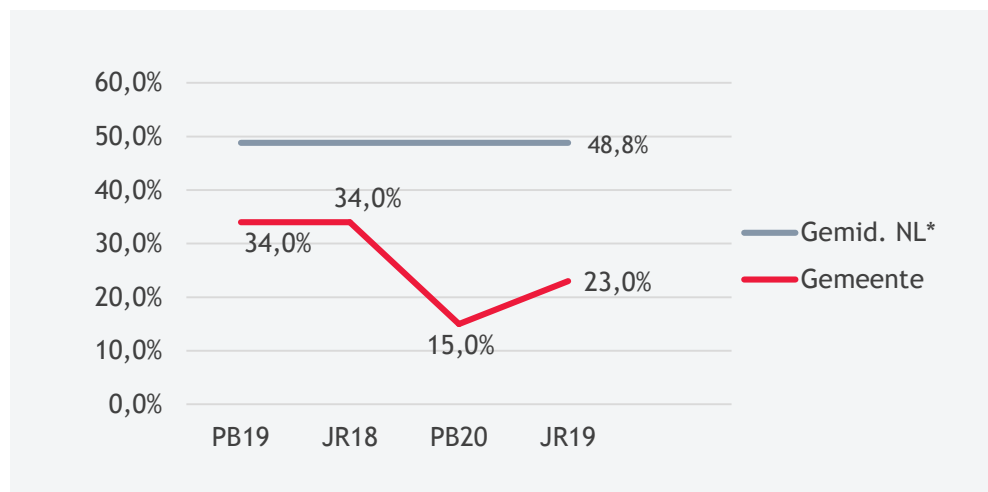
RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

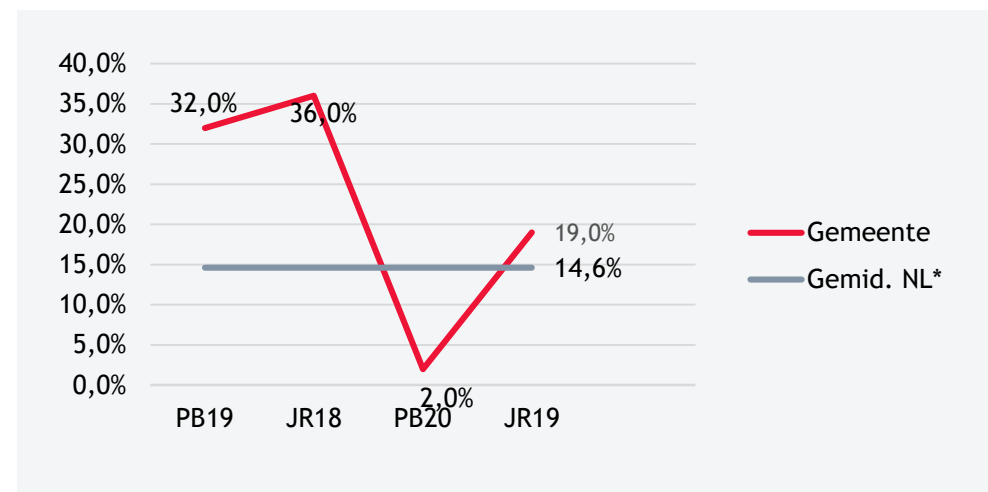
SOLVABILITEITSRATIO

NETTO-SCHULDQUOTE

RATIO GRONDEXPLOITATIE

* De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde over 2018 voor gemeenten in de categorie 25.000 - 50.000. Data gebaseerd op www.waarstaatjegemeente.nl.

3.2 Uw financiële positie vergeleken (2/3)

Kengetallen moeten in relatie tot elkaar worden gezien

Signaleringswaarden GTK 2020

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Signaleringswaarden volgens het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 (GTK 2020)

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld dat vanaf begrotingsjaar 2021 gaat gelden. In het GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente.

Weerstandsratio	Betekenis
≥ 2.0	Uitstekend
$1.4 < 2.0$	Ruim voldoende
$1.0 < 1.4$	Voldoende
$0.8 < 1.0$	Matig
$0.6 < 0.8$	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

Waarderingcijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto-schuldquote	$< 90\%$	90% - 130%	$> 130\%$
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	$< 90\%$	90% - 130%	$> 130\%$
Solvabiliteitsratio	$> 50\%$	20% - 50%	$< 20\%$
Grondexploitatie	$< 20\%$	20% - 35%	$> 35\%$
Structurele exploitatieruimte	$> 0\%$	0%	$< 0\%$
Belastingcapaciteit	$< 95\%$	95% - 105%	$> 105\%$

3.2 Uw financiële positie vergeleken (3/3)

Uw financiële positie is te kenmerken als minst risicovol

Solvabiliteit is hoog en de netto-schuldquote is verbeterd.

Financieel risico als gevolg van de grondexploitatie is boven gemiddeld

Op basis van de voorgaande tabel geformuleerd in het GTK 2020 wordt de financiële positie van de Gemeente Dalfsen gekenmerkt als minst risicovol.

Weerstandsvermogen Gemeente Dalfsen is volgens eigen analyse goed

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een toelichting opgenomen van het weerstandsvermogen van de Gemeente Dalfsen. De weerstandscapaciteit bedraagt € 17,1 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De Gemeente Dalfsen heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld in eerste instantie bepaald op € 3,2 miljoen, maar gecorrigeerd op basis van een zekerheidspercentage van 90% naar € 2,9 miljoen.

Het weerstandsvermogen van de Gemeente Dalfsen is op basis van de nota risicomangement van de gemeente als uitstekend te omschrijven, dit wordt ondersteund op basis van de GTK 2020 tabel op de voorgaande pagina.

Een belangrijk aandachtspunt binnen de risico inschatting betreffen de open-einde-regelingen Sociaal Domein. Dit risico is naar aanleiding van de sterk gestegen kosten in afgelopen jaren door u naar boven bijgesteld. In 2020 zal u aanvullende analyses/maatregelen uitvoeren ten behoeve van het kostenpatroon binnen het Sociaal Domein. Dit om als gemeente meer grip te krijgen op het kostenverloop.

Solvabiliteit en netto-schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2019 53,0%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van de Gemeente Dalfsen is ten aanzien van vorig jaar iets gedaald, maar ligt nog altijd ruim boven het landelijk gemiddelde over 2018 voor gemeenten in de categorie tussen de 20.000 tot 50.000 inwoners.

De netto-schuldquote bedraagt 23%. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. De netto-schuldquote laat een positieve ontwikkeling zien ten opzichte van voorgaand jaar en ligt aanzienlijk lager dan vergelijkbare gemeenten.

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de Gemeente Dalfsen is boven gemiddeld doordat de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten hoog is. De ratio is gedaald van 36% naar 19%, met name door de verkopen in de grondexploitaties, maar ligt nog altijd hoger dan het landelijk gemiddelde van vergelijkbare gemeenten.

4. Belangrijkste bevindingen

- 4.1 Interne beheersing en rechtmatigheidsverantwoording
- 4.2 Sociaal Domein uitgelicht
- 4.3 Ontwikkeling grondexploitaties
- 4.4 Aanbestedingsrechtmatigheid
- 4.5 BBV, WNT, SiSa en jaarrekeningproces
- 4.6 Begrotingsrechtmatigheid

Nog aandachtspunten in de interne beheersing. Onze controle vooral gegevensgericht. Zie ook managementletter 2019.

Onze aanpak voor 2020 is vooral gegevensgericht.

Bepalen van ambities en mogelijkheden

Interne beheersing en onze aanpak voor 2020

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter d.d. 6 november 2019.

Samenvattend hebben wij geconstateerd dat er bij uw gemeente, net als veel andere gemeenten, nog aandachtspunten resterend. Dit betekent niet dat uw gemeente niet in control is, maar wel dat het in control zijn voor ons niet toetsbaar blijkt uit controlesporen in de processen en systemen. Derhalve konden wij het afgelopen jaar voor onze controle (nog) niet steunen op uw interne beheersing en hebben wij de jaarrekening voornamelijk achteraf en gegevensgericht gecontroleerd (middels deelwaarnemingen, cijferbeoordelingen, steekproeven, etc.) in samenwerking met uw VIC medewerker.

Wij hebben in onze managementletter opgeroepen om uw ambities en mogelijkheden op het gebied van de interne beheersing te bepalen, zodat wij ook onze controleaanpak daarop kunnen aanpassen. Enerzijds omdat het niveau van interne beheersing de primaire verantwoordelijkheid is van het college / de organisatie en anderzijds om te voorkomen dat wij de lat in onze controle-aanpak te hoog leggen en daar elk jaar met dezelfde bevindingen over blijven rapporteren.

Gemeente Dalfsen heeft naar aanleiding hiervan een plan van aanpak geformuleerd, ook in relatie tot het opzetten van de interne beheersing i.r.t. de rechtmatigheidsverantwoording. Hierin heeft Dalfsen de volgende stappen reeds gezet in 2020:

- 0-meting uitgevoerd op de VIC-functie;
- Ambitie bepaald; focus op financiële rechtmatigheid en voldoen aan wettelijke vereisten;
- Het concept plan van aanpak “VIC Doorontwikkeling” is vormgegeven.

Over de processen waarvan wij voorstellen deze ook komend jaar gegevensgericht te controleren, zullen wij in de managementletter 2020 onze rapportage beperken tot de opvolging van bevindingen uit 2019. Verder rapporteren we alleen wezenlijke / nieuwe bevindingen in de AO/IB/IT.

Ten aanzien van onze aanbevelingen op het gebied van IT achten wij het van belang om tijdig kennis te nemen van het plan van aanpak voor de conversie van het IT-systeem en de voorgenomen verbeteringen in de interne beheersingsomgeving van het nieuwe IT-systeem. Wij zijn daarover in gesprek met de werkorganisatie. Het heeft onze voorkeur om in de managementletter over 2020 al te rapporteren over de voorgenomen verbeteringen per 1 januari 2021.

Invoering rechtmatigheidsverantwoording 2021

Notitie commissie BBV en BADO (verwacht)

Invoering naar onze mening een kans

Drie varianten:

1. Minimale
2. Ambitie
3. ICS

Invoering rechtmatigheidsverantwoording door het college met ingang van 2021

Met ingang van 2021 moeten Colleges van burgemeester en wethouders zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgeven bij de jaarrekening. Dit heeft aanzienlijke gevolgen voor de (interne) beheersing van gemeentelijke organisaties en ook de rol van de accountant verandert hierdoor. Een uitdaging, maar naar onze mening ook een kans voor gemeenten. Uit de notitie van de commissie BBV blijkt dat er een standaard model van de verklaring komt, rechtmatigheid wordt beperkt tot drie rechtmatigheidsaspecten, de raad de tolerantiegrenzen kan bepalen (tot 3%) en bevindingen moeten worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering. De commissie BADO komt naar verwachting ook nog met een nadere uitwerking en toelichting.

BDO ziet de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording als een kans om de controlerende rol van de raad te versterken en te investeren in een verdere ontwikkeling van de bedrijfsvoering. Het gaat daarbij om fundamentele vragen als:

- Op welke onderwerpen en met welke diepgang wilt u gemeenteraad kaders stellen en controleren?
- In hoeverre werkt u als college rechtmatig en/of bent u in control?
- In hoeverre is uw bedrijfsvoering, interne controle en IT beheer op orde en wat is ervoor nodig om daar te komen?
- En misschien wel de moeilijkste vraag van allemaal: wat zijn uw ambities (zie ook vorige paragraaf en onze managementletter) en is uw huidige organisatie in staat om aan die doelen en verwachtingen te voldoen?

In onze visie zijn er drie varianten waar u als gemeente naar kunt streven. Dalfsen heeft in 2020 gekozen om de minimale variant in te richten en vanuit deze variant verder door te ontwikkelen inzake de in control statement.

1. De minimale variant van de rechtmatigheidsverantwoording

In deze variant zorgt het college (in afstemming met raad en accountant) voor een interne beheersing specifiek gericht op de rechtmatigheidsverantwoording. Dat betekent dat de interne controles zodanig systeem- of gegevensgericht gepland worden, dat het college tot een gedegen onderbouwd oordeel kan komen over de rechtmatigheid. De aanpak wordt vastgelegd in het interne controleplan en vanwege de relatie met de controle van de getrouwheid afgestemd met de accountant.

2. De ambitie variant

In deze variant gaat de gemeente een stapje verder en gebruikt de rechtmatigheidsverantwoording als impuls om de bedrijfsvoering te verbeteren. Middels een plan van aanpak wordt uitgewerkt wat de ambitie van de gemeente is ten aanzien van de AO/IB (systeemgericht), IT-beheer en VIC. Daarbij wordt de gehele organisatie betrokken, bijvoorbeeld middels het zogenaamde 'Three Lines of Defence'- model, zodat ook de verantwoordelijke managers in de 1^e en 2^e lijn mede verantwoordelijk worden voor het rechtmatigheidsbeheer. Om dit ook in de organisatie vorm te geven zal meer tijd vragen.

3. De in control statement

Deze variant gaat nog weer een stap verder. In dit geval verklaart het college niet alleen getrouw / rechtmatig te hebben gewerkt, maar ook dat het systeem van interne beheersing en risicomanagement toereikend is om de risico's te beheersen, ofwel dat de organisatie 'in control' is. Hiervoor moet een specifiek normenkader worden afgesproken, dat verder kan gaan dan alleen interne procedures (compliance) maar ook kan gaan over de beheersmaatregelen ten aanzien van operationele en strategische doelen. In dit normenkader zouden bijvoorbeeld ook de activiteiten op het gebied van het Sociaal Domein kunnen worden opgenomen of prestaties ten aanzien van duurzaamheid (afhankelijk van de behoefte van college en raad).

Varianten 1 en 2 meest reëel

Advies: starten met de uitvoering en implementatie van het plan van aanpak

Invoering rechtmatigheidsverantwoording door het college met ingang van 2021 (vervolg)

Kijkend naar deze drie varianten kost de invoering van de eerste variant voor Dalfsen in 2020 de nodige inspanning. Het ontwikkelen naar de tweede variant is wat ons betreft op langere termijn te adviseren, omdat dit een goede impuls kan zijn voor de bedrijfsvoering. Dalfsen streeft zelf ook naar deze ambitie. Rechtmatigheid is immers ook de verantwoordelijkheid van de gehele organisatie en niet alleen het probleem van de IC-afdeling of controllers. De derde variant zal naar onze inschatting, zeker op korte termijn, voor veel gemeenten meer tijd vergen.

Zoals reeds eerder benoemd heeft Dalfsen het voorjaar 2020 gebruikt om een plan van aanpak te schrijven gericht op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Aandachtspunt voor de korte en middellange termijn is de uitvoering en monitoring van het plan van aanpak. Wij gaan graag met u in gesprek mocht u bij de uitvoering hiervan tegen vraagstukken aanlopen.

4.2 Sociaal Domein uitgelicht (1/4)

Sociaal Domein 2019
bedragen circa
€ 11,6 miljoen

Sociaal Domein in de jaarrekening

De lasten van Gemeente Dalfsen met betrekking tot het Sociaal Domein bedragen over 2019, welke via onder andere de zorgaanbieders verloopt, circa € 11,6 miljoen. Dit betekent een stijging van € 0,8 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar, welke zich voornamelijk laat verklaren door de kosten in de zorg in natura.

In hoofdlijnen zijn deze lasten als volgt opgebouwd:

ONDERDEEL	2018	2019	BEGROTING 2019 NA WIJZIGINGEN	BEGROTING 2020
Jeugdzorg ZIN	€ 5,3 miljoen	€ 5,9 miljoen	€ 5,2 miljoen	€ 6,2 miljoen (incl. PGB)
Wmo ZIN	€ 4,4 miljoen	€ 4,8 miljoen	€ 4,4 miljoen	€ 5,2 miljoen (incl. PGB)
PGB	€ 1,1 miljoen	€ 0,9 miljoen	€ 1,0 miljoen	
Totaal	€ 10,8 miljoen	€ 11,6 miljoen	€ 10,6 miljoen	€ 10,8 miljoen

De lasten inzake het Sociaal Domein zijn 1,0 miljoen hoger ten opzichte van de begroting na wijziging. Dit verschil inzake de lasten is grotendeels afkomstig vanuit de zorg van natura, voor zowel Jeugdzorg als Wmo. De kostenstijging voor zorg in natura wordt veroorzaakt doordat de zorgzwaarte gemiddeld stijgt in combinatie met een stijging van het aantal cliënten. Deze trend uit voorgaande jaren heeft doorgezet in 2019. Ook voor 2020 is er aanvullend budget ten opzichte van de begroting van 2019 en blijft de uitdaging om grip te creëren op de lastenstroom. Zeker in relatie tot de werkelijke lasten vanuit boekjaar 2019. Derhalve benadrukken wij het belang voor Dalfsen om grip te creëren op de lasten van het Sociaal Domein.

Fout PGB mede gebaseerd op projectiebrieven

Rechtmatigheid & financiële fouten onder rapporteringsgrens

Onzekerheden PGB geraamd op € 58.000

Geraamde fout in de persoonsgebonden budgetten

De SVB controleert zorgovereenkomsten, toetst facturen en declaraties en betaalt uit aan zorgverleners of andere instellingen. Uw gemeente verstrekt de beschikkingen PGB en is verantwoordelijk voor een adequate cliëntregistratie en het vaststellen van de prestatielevering.

Uit de accountantscontrole 2019 bij de SVB blijkt dat landelijk sprake is van een afkeurend oordeel. Ten aanzien van de rechtmatigheidsfouten zijn de foutpercentages opgenomen in de gemeente specifieke projectiebrieven. Voor Gemeente Dalfsen zijn de percentages voor rechtmatigheidsfouten en voor getrouwheidsfouten voor zowel de Wmo als Jeugdzorg opgenomen in onderstaande tabel:

PGB PER CATEGORIE	FINANCIËLE RECHTMATIGHEIDSFOUT	FINANCIËLE GETROUWHEIDSFOUT
Jeugdzorg	1,45%	1,72%
Wmo	1,41%	1,52%

De financiële rechtmatigheidsfout en getrouwheidsfout voor PGB voor de Gemeente Dalfsen valt met deze percentages onder de rapporteringsgrens.

De SVB toetst niet op levering van de zorg. Hierdoor is er sprake van een onzekerheid. De gemeente verkrijgt echter zekerheid door intern ingerichte processen, zoals het toekenningsproces en de controles op betalingen waardoor deze onzekerheid deels teniet wordt gedaan. De processen van PGB Jeugdzorg en Wmo lopen op een aantal onderdelen verschillend, waardoor voor Jeugdzorg en Wmo niet dezelfde zekerheid wordt verkregen. Een voorbeeld van een verschil betreft de aanwezigheid van de CAK bijdrage. Op basis van het zekerheidspercentage dat de Gemeente Dalfsen hierdoor verkrijgt, resteren de onzekerheden voor PGB's van circa € 58.000.

Wij hebben een review gedaan en kunnen steunen op de werkzaamheden van de accountant van de SVB. Daarbij concluderen wij dat de formele fouten zoals geconstateerd door de accountant van de SVB geen impact hebben op het rechtmatigheidsoordeel over de jaarrekening 2019 van uw gemeente.

Onzekerheid ten aanzien van prestatielevering

Afwijkingen bij productie-verantwoordingen zijn niet boven de rapportagetoleranties

Geén resterende onzekerheid Wmo ZIN

Onzekerheid ten aanzien van prestatielevering

Afwijkingen bij productie-verantwoordingen zijn niet boven de rapportagetoleranties

Resterende onzekerheid Jeugdzorg circa € 182K

Wmo ZIN

De productieomvang van Wmo ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2019 circa € 5,9 miljoen. De toekenning van voorzieningen in het kader van Wmo ZIN vindt plaats vanuit de Gemeente Dalfsen. De gemeente heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. De gemeente heeft een IC-plan opgesteld waarin de wijze van verantwoorden is opgenomen. Met betrekking tot de lasten Wmo ZIN vraagt de Gemeente Dalfsen per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol.

Uit onze controle blijkt dat er geen verschillen zijn geconstateerd tussen de eigen administratie en de productieverantwoordingen welke zijn voorzien van een controleverklaring, die de rapportagetolerantie overschrijden.

Tevens is van een aantal zorginstellingen geen controleverklaring ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering, zowel omtrent de getrouwheid als rechtmatigheid van deze lasten. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij uw gemeente, de ervaringen uit voorgaande jaren, de uitkomsten van de in 2019 ontvangen controleverklaringen en de uitgevoerde werkzaamheden bij de kleine zorgaanbieders, ramen wij deze resterende onzekerheid in totaliteit onder de rapportagetolerantie.

Jeugdzorg ZIN

Ten aanzien van de jeugdhulp heeft de Gemeente Dalfsen de zorg ingekocht en instellingen gecontracteerd. Met betrekking tot de lasten inzake jeugdhulp vraagt de gemeente bij de zorgaanbieders om een productieverantwoording en controleverklaring in lijn met het landelijk protocol. Daarnaast heeft de gemeente een controle gedaan ten aanzien van de kleinere zorgaanbieders. Voor deze variant geldt dat net zoals bij de Wmo ZIN dit dan alsnog tot een onzekerheid leidt omtrent de geleverde prestatie. Uit onze controle blijkt dat van een aantal zorginstellingen nog onvoldoende controle-informatie is ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht.

Uit onze controle blijkt dat er geen verschillen zijn geconstateerd tussen de eigen administratie en de productieverantwoordingen welke zijn voorzien van een controleverklaring, die de rapportagetolerantie overschrijden.

Tevens is van een aantal zorginstellingen geen controleverklaring ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij uw gemeente, de ervaringen uit voorgaande jaren, de uitkomsten van de in 2019 ontvangen controleverklaringen en de aanvullende controle op de kleine zorgaanbieders, ramen wij het bedrag van de resterende onzekerheid in totaliteit op circa € 182K.

Verbetering mogelijk op grip van lasten Wmo en Jeugd

Grip op lasten Wmo en Jeugdzorg

De onzekerheden in de lasten Wmo en Jeugdzorg (ZIN en PGB) ten aanzien van de prestatielevring van de zorg zijn voor Gemeente Dalfsen nog steeds relatief hoog. Wel constateren wij, ondanks de onzekerheden rondom de Coronacrisis en de gevolgen hiervan voor de zorginstellingen, dat zelfs een verbetering zichtbaar is ten opzichte van voorgaand jaar. Voor 2019 is voor een bedrag ad € 240K aan onzekerheden aangemerkt tegenover € 429K voor 2018. De resterende onzekerheid blijft echter binnen de in dit rapport gestelde toleranties. Dit resulteert wel in een onzekerheid ten aanzien van de prestatielevring van de zorg die wij hebben meegewogen in onze oordeelsvorming.

Er is door Dalfsen een programmaplan, "Grip op Jeugd", opgesteld met maatregelen gericht op preventie, samenwerking (onderwijs, huisartsen en voogden) en interne werkprocessen. Dit programmaplan heeft als doel om de kosten in de Jeugdzorg te beperken en de kwaliteit van de jeugdhulp te behouden.

Omdat er landelijk gezien veel tekorten zijn op de Jeugdzorg heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld. Deze extra middelen blijken voor boekjaar 2019 begroting niet afdoende te zijn. De extra middelen zijn bedoeld om de uitvoering van het jeugdhulpstelsel beter en efficiënter te maken en de transformatie te versnellen.

Wij concluderen conform voorgaand jaar dat Gemeente Dalfsen de grip op de prestatielevring inzake Wmo en in het bijzonder Jeugdzorg een aandachtspunt blijft voor uw begroting 2020 en 2021.

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties (1/3)

Cijfermatig beeld
grondexploitaties en
belangrijkste
ontwikkelingen

De ontwikkeling van de boekwaarden

Per ultimo 2019 is de boekwaarde van de grondexploitaties € 14,1 miljoen. Dit is een daling ten opzichte van 2018 van € 8,3 miljoen.

In het vervolg gaan wij in op de ontwikkeling van de boekwaarde van de woningbouwprojecten, bedrijventerreinen, de tussentijdse winstneming en de project specifieke risico's. De ontwikkeling van de boekwaarde van gronden in 2019 is als volgt weer te geven (zie ook toelichting in de jaarrekening).

(*€ 1.000)	BW 31-12-2018	Investerings	Inkomsten	Interne overboeking	Resultaatneming	BW 31-12-2019
Totaal bedrijventerreinen	6.791	628	6.841	246	855	1.679
OosterDalfsen	2.911	822	2.392	-	333	1.674
Westerbouwlonden Noord	10.106	409	2.498	-	369	8.386
De Nieuwe Landen II	1.662	69	447	-	134	1.418
Waterfront	-/- 1.431	459	0	-	557	-/- 415
Overig	2.320	402	1.641	-	304	1.385
Totaal gronden	22.359	2.789	13.819	246	2.552	14.127

De totale boekwaarde is in 2019 sterk afgenomen van afgerond € 22,4 miljoen naar € 14,1 miljoen.

De belangrijkste mutaties zijn:

- Investerings : € 2,7 miljoen; dit wordt vooral verklaard door de lasten bouw en woonrijp maken in OosterDalfsen; ook vanuit de vele verkopen.
- Verkopen : € 13,8 miljoen; dit betreft vooral OosterDalfsen, Westerbouwlonden Noord en vanuit de bedrijventerreinen.
- POC- methode : In totaal wordt er voor € 2,5 miljoen winst genomen. Deze winst is over 10 exploitaties genomen.
- Voorziening : Er is door Dalfsen een voorziening ad 27K opgenomen op de grondexploitatie van 'T Febriek Zuid.

In het voorjaar van 2020 zijn alle grondexploitaties geactualiseerd in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2020. Wij hebben vastgesteld dat de ingerekende programmering voor alle complexen gezamenlijk past binnen de kaders van recent uitgevoerd marktonderzoek en kunnen instemmen met de huidige prognoses. Gezien de materiële omvang van de nog te realiseren grondverkopen adviseren wij de ontwikkeling van grondverkopen blijvend te monitoren.

In 2019 is een duidelijk vervolg gegeven aan de verkopen van bedrijventerreinen. In 2019 is wederom 6,8 miljoen aan bedrijventerreinen gronden verkocht en hebben de goede ontwikkelingen zich voortgezet. De resterende boekwaarde is hierdoor aanzienlijk afgenomen, waardoor het risico in het kader van de bedrijventerreinen ook verlaagd is.

In 2019 heeft de forse
afzet zich voortgezet.

Redelijkheid belangrijkste schattings-elementen vastgesteld

Winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex.

In de notitie Grondexploitatie is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC) methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de grondexploitaties van Gemeente Dalfsen heeft dit op deze wijze geresulteerd in een winstneming van circa 2,5 miljoen.

Waardering gronden NIEGG

Alle niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) dienen op grond van het BBV vanaf 1 januari 2016 te worden gepresenteerd onder de materiële vaste activa (MVA). De waarderingsgrondslag voor gronden als MVA is de verkrijgingsprijs of de duurzame (lagere) marktwaarde. Gronden die in dit kader overgaan naar de MVA kunnen een hogere boekwaarde hebben dan de marktwaarde. Voor die gronden gold een overgangsregeling van 4 jaren: uiterlijk 31 december 2019 diende deze toetst plaats te vinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming.

Vanuit zowel de managementletter 2019 als het accountantsverslag 2018 is Dalfsen geattendeerd op het evalueren van de waardering inzake haar gronden verantwoord onder de MVA. Dalfsen heeft hier actie op ondernomen en taxaties verricht voor de materiële gronden opgenomen onder de MVA. De uitkomst van deze taxaties betekent voor Dalfsen een afwaardering van € 448.000 in de boekwaardes van de gronden onder de MVA. De niet in exploitatie genomen grond (NIEGG) vertegenwoordigt een totale boekwaarde binnen de jaarrekening van 2019 van € 10,0 miljoen. De impact van de afwaardering ten opzichte van de totale boekwaarde is dan ook relatief gering.

Wij hebben vastgesteld dat de taxaties juist en tijdig hebben plaatsgevonden en dat los van de afwaardering van € 448.000 geen verdere afwaardering noodzakelijk is.

Per jaareinde zijn taxaties verricht door Dalfsen ten behoeve van de waardering van gronden onder de MVA.

Toetsing van project
specifieke risico's

Project specifieke risico's

Net als voorgaand jaar heeft u invulling gegeven aan het onderbouwen van de project specifieke risico's middels de rapportage van Metafoor. Metafoor brengt zowel de algemene risico's ten behoeve van de risicoparagraaf alsmede de project specifieke risico's ten behoeve van de grondexploitaties.

Uit onze controle blijken geen bijzonderheden. De geraamde risico's zijn aanvaardbaar als project specifieke risico's, waarbij de berekening goed onderbouwd is door de gemeente.

Impact van Corona

Voor de nieuwe ontwikkelingen in 2020 ontstaan door de Coronacrisis acht de gemeente dat er voorlopig geen specifieke financiële impact te schetsen is. Dalfsen acht dat binnen het weerstandsvermogen van de grondexploitatie deze eventuele impact kan worden opgevangen. Dit gelet op de huidige boekwaarden, getroffen voorzieningen en lage verkoopprogrammering. Wij kunnen ons verenigen met dit standpunt.

SDO notitie

Financiële onrechtmatigheid is boven de rapportagetolerantie, echter niet materieel.

Aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidscontrole hebben wij de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spendanalyse (beoordeling achteraf van alle crediteuren op juiste naleving aanbestedingsregels).

In de dagelijkse praktijk van gemeenten is een verandering en verzakelijking van de markt zichtbaar, waardoor bijvoorbeeld subsidies steeds vaker het karakter krijgen van inkoop. Denk bijvoorbeeld aan het Sociaal Domein. Mede door een professionalisering van gemeenten en de inkoopfunctie, ontstaan vaker vragen en bevindingen ten aanzien van de rechtmatige besteding van publieke middelen middels subsidies. In januari 2019 heeft de Sectorcommissie Decentrale Overheden (SDO) de notitie “Uitvoering van de controle op aanbestedingsrechtmatigheid bij de jaarrekeningcontrole van decentrale overheden” gepubliceerd. Dit is een ‘good practice’ voor de uitvoering van de controle op aanbestedingsrechtmatigheid bij de jaarrekeningcontrole van gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. Deze good practice is in samenwerking met alle accountantskantoren tot stand gekomen (met behulp van aanbestedingsjuristen) en omvat naast controle-technische informatie ook de belangrijkste aandachtsgebieden als gevolg van de complexe aanbestedingswetgeving. De notitie heeft geleid tot een aanscherping en verdere verduidelijking van de controle van Europese aanbesteding.

Ten aanzien van de aanbestedingen wordt door de Gemeente Dalfsen gesteund op de spendanalyse die achteraf plaatsvindt en wordt opgesteld door uw VIC. Een controle op het al dan niet aanbesteden wordt niet volledig afgedwongen in het inkoopproces en ook gedurende het jaar wordt onvoldoende analyse gedaan op de rechtmatigheid van de aanbestedingen. Uit de intern uitgevoerde spendanalyse over boekjaar 2019, blijkt dat uw VIC bovenstaande genoemde aandachtspunten goed heeft onderbouwd en hierdoor dat Dalfsen actief heeft gehandeld om de controle van de Europese aanbestedingen aan te scherpen. Vanuit de SDO notitie wordt specifiek de rechtmatigheid van de lasten van ICT benoemd als aandachtspunt. Uw VIC heeft naar aanleiding hiervan een position paper opgesteld aangaande de rechtmatigheid van lasten die gemaakt zijn voor uw ICT-activiteiten. De uitkomst van onze uitgevoerde controle betreft een onrechtmatigheid van € 163k aangaande de ICT lasten voor specifieke modules, waarbij deze het drempelbedrag overschrijden op basis van 4 jaar.

Naar aanleiding van de uitgevoerde spendanalyse zijn derhalve voor € 163K onrechtmatigheden vastgesteld die boven de rapportagetolerantie uitkomen. Ten opzichte van voorgaand jaar ligt dit relatief in lijn.

BBV wordt nageleefd

WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten

Geen financiële bevindingen SiSa-bijlage en IMG-bijlage

Kwalitatieve onzekerheid aangaande de nieuwe regeling SPUK

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)

Wij hebben vastgesteld dat de gemeente de wettelijke verslaggevingsregels (BBV) heeft nageleefd.

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren reeds in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2019 niet meer bedragen dan € 194.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.

Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2019 van de Gemeente Dalfsen niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2019 van de Gemeente Dalfsen voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

SiSa-bijlage en IMG-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2019. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen financiële fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens Bijlage B. Inzake de IMG hebben wij ook geen fouten en/of onzekerheden vastgesteld.

In 2019 is er een nieuwe specifieke uitkering (SiSa H4- SPUK) waarover via de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2019 van gemeenten verantwoording dient te worden afgelegd. De regeling is bedoeld om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren als deze btw-plichtig zijn. De specifieke SiSa uitkering H4- SPUK compenseert gemeenten voor het verdwijnen van de mogelijkheid om de btw op sport investeringen en onderhoudskosten op binnen- en buitensportaccommodaties te verrekenen. Er zijn op dit moment onzekerheden over de btw-positie van gemeentelijke sportbedrijven en de verwerkingswijze in de jaarrekening 2019 en de daarin opgenomen SiSa-bijlage. De onzekerheid is het gevolg van het feit dat de belastingdienst nog niet voor alle betrokken sportbedrijven en gemeenten standpunten heeft ingenomen over de btw-positie.

Dalfsen heeft aangaande deze onzekerheid de verwerkingswijze gekozen dat het sportbedrijf geen btw-ondernemer is. Daarbij heeft Dalfsen ingeschat dat hieruit géén financiële verplichting zal volgen. De onzekerheid is tekstueel afdoende toegelicht door de Gemeente Dalfsen en wij kunnen ons vinden in het uitgangspunt dat er geen sprake is van een eventuele financiële verplichting.

Ervaringen naar aanleiding van het jaarrekeningproces

De uitvoering van het jaarrekeningproces 2019 heeft door de ontwikkelingen op het gebied van Corona voor een uitzonderlijke situatie gezorgd. Hierbij is volledig op afstand gewerkt vanuit beide partijen. De controle heeft grotendeels plaats gevonden in de daarvoor geplande periode, de afwikkeling heeft mede vanwege het beoordelen van de impact van Corona langer geduurd. Dit heeft er al met al voor gezorgd dat het tijdsplan zeer strak is geweest. Naar aanleiding hiervan is in goed overleg op verzoek van de ambtelijke organisatie de bespreking van de jaarrekening met de portefeuillehouder en de behandeling in de raad uitgesteld.

Het jaarrekeningproces is ondanks het strakke tijdsplan en omstandigheden voorspoedig verlopen. Voor een verdere optimalisatie van het proces zien wij voor Dalfsen onder andere de volgende mogelijkheden tot verbetering:

- Oplevering van het volledige concept van het jaarverslag en jaarrekening 2019 bij aanvang van controle;
- Afwezigheid van volledige aansluiting tussen de jaarrekening en de subadministratie voor de subsidies;
- Verbeterslag middels het creëren van volwaardige subadministraties voor de MVA en de FVA;
- Een minder krappe doorlooptijd waarbij voldoende tijd bestaat om aanpassingen vanuit de controle door te voeren in de te behandelen stukken voordat deze met de raad gedeeld worden;
- Eerdere aanlevering van de analyse productieverantwoordingen, gezien de verantwoordingen per 1 april beschikbaar dienen te zijn.

Gerealiseerde lasten vallen € 10,1 miljoen hoger dan de begrote lasten

Baten € 12,2 miljoen hoger dan begroot

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 66,2 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 76,3 miljoen aan werkelijke lasten in 2019. Op totaal niveau is derhalve sprake van een overschrijding van de begroting. Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 61,6 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 73,8 miljoen aan werkelijke baten in 2019. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van 12,2 miljoen (16,5%). Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2019 is er per saldo circa € 2,4 miljoen aan de reserves onttrokken zodat het gerealiseerde resultaat € 49.000 negatief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerd en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel bijvoorbeeld indien de overschrijding geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd.

Controle begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2019, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de raad nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Belangrijk hierbij is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Zie hierna voor een overzicht van de lastenoverschrijdingen per programma en de overschrijdingen van investeringskredieten.

4.6 Begrotingsrechtmatigheid (1/2)

Overschrijding lasten op diverse programma's, maar tellen niet mee in het oordeel.

Zoals blijkt uit de jaarrekening in de staat van baten en lasten (p 134) is op zes programma's een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren.

Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën zoals opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV.

LASTENOVERSCHRIJDING PROGRAMMA	BEGROTINGSAFWIJKING	ONRECHTMATIG	
		TELT NIET MEE IN OORDEEL	TELT WEL MEE IN OORDEEL
Economische zaken	Lastenoverschrijdingen bij open einde regelingen/deels gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	✓	
Onderwijs en vrije tijd	Lastenoverschrijdingen bij open einde regelingen/deels gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	✓	
Inkomensondersteuning	Lastenoverschrijdingen bij open einde regelingen/deels gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	✓	
Sociaal Domein	Lastenoverschrijdingen bij open einde regelingen/deels gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	✓	
Ruimtelijke ordening en VHV	Begrotingsonrechtmatigheid als gevolg van wijziging in wet- en regelgeving ten aanzien van de NIEGG en de omvang van de tussentijdse winstname bij de GREX	✓	

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar de analyse begrotingsafwijkingen, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2019 (vanaf pagina 135).

Bijlagen

- A Onze controle
- B Bevindingen SiSa-bijlage

A. Onze controle

Doel en object van de controle

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de Gemeente Dalfsen, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging d.d. 24 september 2019 met kenmerk 'RB/IB/RvH/1060056/023'.

Materialiteit

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 764.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 60.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Onafhankelijkheid van de accountant

Onafhankelijkheid

Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Opdracht en controleaanpak

Opdracht en controleaanpak

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 24 september 2019. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering, waarbij, waar mogelijk, gesteund wordt op de opzet, het bestaan en de werking van de aanwezige administratieve organisatie en de daarin opgenomen beheersingssystemen. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van Gemeente Dalfsen. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

Onderkende risico's

De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact hebben in onze controle meer aandacht gehad. Deze risico's betreffen:

- ▶ Management override
- ▶ Onjuiste waardering van de Grondexploitaties
- ▶ De gevolgen van ongeautoriseerde handelingen in systemen.

Strekking controleverklaring

Strekking van de controleverklaring

Aangezien de jaarrekening 2019 van Gemeente Dalfsen aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij een goedkeurende controleverklaring, gedateerd op 11 mei 2020, afgegeven bij deze jaarrekening. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle van de jaarrekening 2019 zijn afdoende behandeld en onze controle is afgerond.

Continuïteit

Continuïteit

De waarderingen in de jaarrekening van Gemeente Dalfsen zijn gebaseerd op de veronderstelling dat Gemeente Dalfsen als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De grondslagen van de jaarrekening 2019 zijn aanvaardbaar

De jaarstukken 2019 van Gemeente Dalfsen bestaan uit:

- ▶ Het jaarverslag 2019 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- ▶ De jaarrekening 2019 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2019. In 2019 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met de directie en functionaris(sen) en met het college. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klant specifieke omstandigheden zoals de geografische plaats van de activiteiten, hebben we gekeken naar de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre buitenlandse wetgeving als de UK Bribery Act en de US Foreign Corrupt Practices Act van invloed kunnen zijn.

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De interim-controle heeft meerdere tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht namelijk:

- ▶ Bevindingen omtrent logische toegangsbeveiliging
- ▶ Bevindingen omtrent het wijzigingsbeheer van updates
- ▶ Bevindingen omtrent IT Continuïteit.

Voor een nadere toelichting omtrent deze bevindingen verwijzen wij naar bijlage B van onze managementletter d.d. 10 december 2019.

B. Bevindingen SiSa-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De Gemeente Dalfsen heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

STREKKING CONTROLEVERKLARING RECHTMATIGHEID	GOEDKEUREND
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2019 in het kader van SiSa worden verantwoord. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Deze tabel hierna weergegeven.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
BZK C1	Regeling Reductie Energieverbruik	N/A	-	-
OCW D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022	N/A	-	-
OCW D9	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018	N/A	-	-
lenW E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	N/A	-	-
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 participatiewet gemeentedeel	N/A	-	-
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen gemeente)	N/A	-	-
VWS H4	Specifieke uitkering investering sport (SPUK Sport)	N/A	-	-

bdo.nl